

Infospot

De magistrale bereidingen in 2019

Inhoudstafel

Inleiding	2
I. Magistrale bereidingen	3
1. Magistrale bereidingen van de dermatologen.....	3
2. Magistrale bereidingen van de reumatologen.....	4
3. Magistrale bereidingen van de oncologen.....	4
4. Magistrale bereidingen van de pediaters.....	5
5. Magistrale bereidingen van de heekundigen	5
6. Magistrale bereidingen van de specialisten in de inwendige geneeskunde	6
7. Magistrale bereidingen van de huisartsen	6
II. De TOP 20 van de werkzame bestanddelen van alle voorschrijvers.....	7

Inleiding

Een magistrale bereiding is een geneesmiddel dat bereid wordt in de officina. Het kan gaan om een zeer specifieke formule, een gestandaardiseerd recept of om een samenstelling waarin een farmaceutische specialiteit wordt verwerkt. Alle producten die in de samenstelling van een magistrale bereiding worden gebruikt, voldoen aan de voorwaarden vereist door de Minister die de Volksgezondheid onder zijn bevoegdheid heeft, in het bijzonder wat betreft de kwaliteit. Om recht te geven op een tegemoetkoming van de verplichte verzekering voor geneeskundige verzorging, moeten de producten die in de samenstelling van een magistrale bereiding worden gebruikt, voorkomen op de lijst die als bijlage gaat bij het KB van 12 oktober 2004 en beantwoorden aan de voorgeschreven voorwaarden. De rechthebbende betaalt zijn persoonlijk aandeel per module. Een module bevat een vastgesteld maximaantal gebruikseenheden, eigen aan elke galenische vorm (10 capsules, 5 zetabletten ...).

In totaal vertegenwoordigen de magistrale bereidingen die in de openbare officina's worden afgeleverd, een budget van 66 miljoen euro per jaar voor de verzekering en een budget van 17 miljoen euro voor de patiënten. Bijna 5 van de 100 geneesmiddelenvoorschriften zijn magistrale bereidingen.

In de meeste gevallen zijn die voorschriften occasioneel. Op de 1,5 miljoen patiënten die in 2019 een magistrale bereiding hebben ontvangen, heeft 51% er slechts één ontvangen. Ongeveer 21% van die patiënten hebben meer dan 4 magistrale bereidingen ontvangen.

De mogelijkheid om magistrale bereidingen voor te schrijven is in een aantal gevallen interessant. Sommige producten zijn gewoonweg niet beschikbaar onder de vorm van "farmaceutische specialiteiten" en kunnen enkel in de vorm van magistrale bereidingen worden voorgeschreven (voorbeelden : ureum of trimethoprim). Magistrale bereidingen zijn ook interessant omdat ze ervoor zorgen dat de dosering aan de patiënt kan worden aangepast (bijvoorbeeld wanneer er geen pediatrische vormen op de markt zijn), dat de galenische vorm kan worden aangepast om de inname door de patiënt te vergemakkelijken (vloeibare oplossing in plaats van tabletten), dat meerdere werkzame bestanddelen met elkaar kunnen worden gecombineerd (combinatie die niet als specialiteit beschikbaar is) of dat er bereidingen zonder een mogelijk allergeen bewaarmiddel ter beschikking kunnen worden gesteld.

Bij sommige groepen van voorschrijvers kan het percentage voorschriften voor magistrale bereidingen soms zeer hoog zijn: 27 % van de voorschriften van de dermatologen, 17 % van de voorschriften van de reumatologen (zie onderstaande tabel).

Tabel 1: De magistrale bereidingen in 2019

Groep van voorschrijvers	Uitgaven RIZIV	Uitgaven Patiënten	Aantal magistrale bereidingen	% van magistrale bereidingen in de voorschriften
Specialisten in de dermatovenereologie	9.004.028	1.023.068	438.829	27,2%
Specialisten in de reumatologie	1.647.238	813.911	171.929	16,8%
Specialisten in de radio- en radiumtherapie	106.513	40.876	9.368	11,2%
Specialisten in medische oncologie	437.425	197.832	42.955	9,4%
Specialisten in de kindergeneeskunde	1.650.779	322.309	116.509	7,0%
Specialisten in de heelkunde	247.775	110.263	44.911	6,7%
Specialisten in de inwendige geneeskunde	1.377.816	562.125	127.666	6,0%
Huisartsen	46.064.871	12.314.865	3.765.272	4,5%
Andere voorschrijvers	5.879.711	1.924.613	505.281	2,8%
Totaal	66.416.155	17.309.862	5.222.720	4,7%

Bron: Farmanet, RIZIV

I. Magistrale bereidingen

1. Magistrale bereidingen van de dermatologen

De dermatologen zijn de specialisten die proportioneel het grootste aantal magistrale bereidingen voorschrijven. Iets minder dan 1 terugbetaald voorschrift op 3 is een magistrale bereiding. Niet verwonderlijk gaat het vooral om zalven (81%) en lotions voor extern gebruik (10%); deze twee galenische vormen vertegenwoordigen samen slechts 17% van de magistrale bereidingen van de andere voorschrijvers.

In tabel 2 wordt de top 10 voorgesteld van de werkzame bestanddelen die in de magistrale bereidingen van de dermatologen worden gebruikt. Betamethason wordt gebruikt in meer dan 1 op de 5 preparaten (behandeling van eczeem). Dezelfde verhouding voor salicylzuur (voornamelijk gebruikt vanwege het keratolytische effect, meestal in combinatie met een ander werkzaam bestanddeel). Erythromycine wordt voornamelijk gebruikt voor de behandeling van acne.

Tabel 2: Werkzame bestanddelen van de magistrale bereidingen van de dermatologen

Werkzaam bestanddeel	Aantal magistrale bereidingen met dit werkzaam bestanddeel	% magistrale bereidingen met dit werkzaam bestanddeel	Frequentie van de associaties met één of meer andere werkzame bestanddelen
BETAMETHASON	94.328	21,5%	48,9%
SALICYLZUUR	90.207	20,6%	75,0%
ERYTHROMYCINE	59.983	13,7%	62,3%
CLOBETASOL	51.855	11,8%	55,4%
UREUM	50.718	11,6%	52,7%
METRONIDAZOL	36.538	8,3%	52,9%
ZINKVERBINDINGEN	24.939	5,7%	89,3%
NYSTATINE	22.987	5,2%	97,8%
HYDROCORTISON	22.128	5,0%	50,8%
PREDNISOLON	20.855	4,8%	89,1%

Bron: Farmanet, RIZIV

De magistrale bereidingen met teer, die in 2010 nog steeds in de top 10 stonden, zijn niet meer terugbetaald en dus volledig verdwenen uit de statistieken.

De magistrale bereidingen die door de dermatologen zijn voorgeschreven, bestaan in 59 % van de gevallen uit één werkzaam bestanddeel (we houden hier geen rekening met de excipiënten waarmee de bereidingen worden gemaakt). In 29 % van de gevallen zijn er twee werkzame bestanddelen. De overige 12 % bestaat uit 3 werkzame bestanddelen of meer.

2. Magistrale bereidingen van de reumatologen

De magistrale bereidingen van de reumatologen variëren vrij weinig. In de overgrote meerderheid van de gevallen gaat het om bereidingen in de vorm van capsules, meestal bestaande uit één werkzaam bestanddeel. In tabel 3 wordt de top 5 van de werkzame bestanddelen weergegeven.

Voor de reumatologen bestaat het voornaamste voordeel van de magistrale bereidingen erin dat de doseringen kunnen worden aangepast. Foliumzuur wordt voorgeschreven als aanvulling op een specialiteit op basis van methotrexaat. Prednisolon wordt vooral gebruikt bij reumatoïde polyartritis. Calciumcarbonaat is aangewezen bij de behandeling van osteoporose.

Tabel 3: Werkzame bestanddelen van de magistrale bereidingen van de reumatologen

Werkzaam bestanddeel	Aantal magistrale bereidingen met dit werkzaam bestanddeel	% magistrale bereidingen met dit werkzaam bestanddeel	Frequentie van de associaties met één of meer andere werkzame bestanddelen
FOLIUMZUUR	68.042	39,6%	3,2%
PREDNISOLON	58.492	34,0%	4,5%
CALCIUMCARBONAAT	24.297	14,1%	0,9%
METHYLPREDNISOLON	8.743	5,1%	11,2%
PREDNISON	4.576	2,7%	0,1%

Bron: Farmanet, RIZIV

3. Magistrale bereidingen van de oncologen

Bijna 1 op de 10 recepten van oncologen is een magistrale bereiding en 1 op de 3 bevat calciumcarbonaat. Hieronder staat de top 7 van de werkzame bestanddelen uit de bereidingen van oncologen.

Tabel 4: Werkzame bestanddelen van de magistrale bereidingen van de oncologen

Werkzaam bestanddeel	Aantal magistrale bereidingen met dit werkzaam bestanddeel	% magistrale bereidingen met dit werkzaam bestanddeel	Frequentie van de associaties met één of meer andere werkzame bestanddelen
CALCIUMCARBONAAT	14.644	34,1%	0,1%
LIDOCAINE	6.605	15,4%	92,3%
DEXAMETHASON	5.784	13,5%	9,1%
NYSTATINE	5.674	13,2%	99,8%
PREDNISOLON	4.153	9,7%	39,1%
PREDNISON	3.923	9,1%	0,1%
NATRIUMBICARBONAAT	3.378	7,9%	82,3%

Bron: Farmanet, RIZIV

4. Magistrale bereidingen van de pediaters

De bereidingen van de pediaters bestaan meestal (69 %) uit één werkzaam bestanddeel. Er worden twee grote groepen van galenische vormen onderscheiden: de capsules (48 %) en de bereidingen voor extern gebruik (zalven, externe oplossingen die 37 % vertegenwoordigen). De oplossingen voor intern gebruik worden vaker voorgeschreven door pediaters (10 %) dan door de andere voorschrijvers.

Neomycine en nystatine zijn twee antibiotica die worden gebruikt in oplossingen of zalven (oogheelkundig of oorheelkundig gebruik) en vaak in combinatie.

Natriumchloride wordt voornamelijk voorgeschreven voor het spoelen van de neusholten, ter vervanging van de fysiologische serums die in unidoses op de markt beschikbaar zijn (maar die niet worden terugbetaald). De unidosisverpakking garandeert een betere hygiëne en de steriliteit van de bereiding en is blijkaar te verkiezen boven een magistrale bereiding in een flacon.

Tabel 5: Werkzame bestanddelen van de magistrale bereidingen van de pediaters

Werkzaam bestanddeel	Aantal magistrale bereidingen met dit werkzaam bestanddeel	% magistrale bereidingen met dit werkzaam bestanddeel	Frequentie van de associaties met één of meer andere werkzame bestanddelen
NEOMYCINE	15.129	13,0%	99,8%
NYSTATINE	13.769	11,8%	98,6%
NATRIUMCHLORIDE	12.368	10,6%	98,5%
NATRIUMBICARBONAAT	10.984	9,4%	47,6%
HYDROCORTISON	10.767	9,2%	11,8%
LIDOCAINE	8.743	7,5%	96,4%
ERYTHROMYCINE	5.368	4,6%	86,5%

Bron: Farmanet, RIZIV

5. Magistrale bereidingen van de heelkundigen

De magistrale bereidingen van de heelkundigen zijn in werkelijkheid “pseudo” magistrale bereidingen, die voornamelijk bestaan uit verbandmiddelen die door de apothekers worden afgeleverd (zonder dat ze uit de verpakking worden gehaald of enige andere ingreep). Die afleveringen worden om historische redenen momenteel geregistreerd als magistrale bereidingen, maar er zijn plannen om ze over te hevelen naar de categorie van de medische hulpmiddelen.

6. Magistrale bereidingen van de specialisten in de inwendige geneeskunde

Natriumbicarbonaat (zuiveringszout) wordt voornamelijk in capsules voorgeschreven door internisten. Het vertegenwoordigt bijna een derde van hun magistrale bereidingen. Dit zijn waarschijnlijk voorschriften van nefrologen voor de preventie van nierbotdystrofie.

Tabel 6: Werkzame bestanddelen van de magistrale bereidingen van de specialisten in de interne geneeskunde

Werkzaam bestanddeel	Aantal magistrale bereidingen met dit werkzaam bestanddeel	% magistrale bereidingen met dit werkzaam bestanddeel	Frequentie van de associaties met één of meer andere werkzame bestanddelen
NATRIUMBICARBONAAT	40.613	31,8%	3,0%
CALCIUMCARBONAAT	30.901	24,2%	0,4%
HYDROCORTISON	7.936	6,2%	9,2%
PREDNISOLON	7.923	6,2%	5,0%
HYDRALAZINE	6.022	4,7%	0,4%

Bron: Farmanet, RIZIV

7. Magistrale bereidingen van de huisartsen

De huisartsen zijn in absolute aantallen de groep die de meeste magistrale bereidingen voorschrijft. Zoals bij de farmaceutische specialiteiten is ook het voorschrijven van magistrale huisartsen zeer gevarieerd. Slechts 2 moleculen komen terug in meer dan 5% van de magistrale bereidingen van de huisartsen.

Calciumcarbonaat is aangewezen bij de behandeling van osteoporose. Methadon wordt gebruikt als substitutiebehandeling voor verslaafden. Een groot aantal magistrale bereidingen van de huisartsen (10 %) zijn afleveringen van verbandmiddelen waarop de bovenvermelde opmerking betreffende de heelkundigen van toepassing is

Tabel 7: Werkzame bestanddelen van de magistrale bereidingen van de huisartsen

Werkzaam bestanddeel	Aantal magistrale bereidingen met dit werkzaam bestanddeel	% magistrale bereidingen met dit werkzaam bestanddeel	Frequentie van de associaties met één of meer andere werkzame bestanddelen
CALCIUMCARBONAAT	707.202	18,8%	2,0%
Verbanden	388.374	10,3%	0,8%
METADONE CHLORHYDRATE	225.261	6,0%	1,2%

Bron: Farmanet, RIZIV

II. De TOP 20 van de werkzame bestanddelen van alle voorschrijvers

De TOP 20 van alle voorschrijvers is nagenoeg identiek aan die van de huisartsen (die 72% van de magistralen voorschrijven). Als we deze ranglijst vergelijken met die van 2014, zien we een grote stabiliteit: de 20 moleculen in de TOP 20 zijn niet veranderd. We kunnen hoogstens enkele moleculen opmerken waarvan het aantal magistralen afneemt: voornamelijk salicylzuur, methadon chloorhydraat en erythromycine. Omgekeerd zijn de moleculen die de afgelopen vijf jaar de sterkste groei hebben doorgemaakt natriumbicarbonaat, levocetirizine, kininesulfaat en nystatine.

Tabel 8: TOP 20 van de meest voorkomende moleculen in magistrale bereidingen in 2019

Werkzaam bestanddeel	Aantal magistrale bereidingen	Meest voorkomende hoeveelheid per aflevering	Meest voorkomende galenische vorm	Frequentie van de associatie met één of meer andere werkzame bestanddelen
CALCIUMCARBONAAT	858.497	75 g	capsules	2%
Verbanden	491.782	1 stuk	afleveringen als dusdanig	1%
METHADONE CHLORHYDRAAT	240.390	400 mg	capsules	1%
PREDNISOLON	218.722	300 mg	capsules	34%
DEXAMETHASON	213.297	10 mg	capsules	83%
HYDROCORTISON	208.183	300 mg	capsules	31%
FOLIUMZUUR	207.359	60 mg	capsules	6%
UREUM	207.107	15 g	zalven	40%
BETAMETHASON	197.740	50 mg	zalven	51%
QUININE SULFATE	180.295	12 g	capsules	10%
SALICYLZUUR	174.651	2 g	zalven	71%
LEVOCETIRIZINE	167.686	100 mg	capsules	100%
SULPIRIDE	165.078	3 g	capsules	27%
NATRIUMBICARBONAAT	154.279	60 g	capsules	18%
NYSTATINE	122.655	2.400.000 eenheden	zalven	95%
TRIAMCINOLON	120.071	80 mg	capsules	75%
PASSIFLORAE HERBAE TINCTURA	118.820	6 g	capsules	89%
ERYTHROMYCINE	115.147	1 g	zalven	63%
CRATAEGUS GLYCOSIDEN	111.490	6 g	capsules	93%
CLOBETASOL	96.025	50 mg	zalven	58%

Bron: Farmanet, RIZIV

Verantwoordelijke uitgever: J. De Cock, Galileelaan 5/01, 1210 Brussel

Realisatie: Dienst voor geneeskundige verzorging van het RIZIV

Grafisch design: TeamComm van het RIZIV

Foto: Verypics

Publicatiecatum: Mei 2021

Wettelijk depot: D/2021/0401/8